

Klimaatverandering in je tuin

Dat het klimaat aan het veranderen is, dat merken we elke dag. De dagen boven 30° in juni, de droogte, de enorme hoosbuien, en dan heb ik het niet eens over smeltende gletsjers, opwarmende oceanen en de stijgende zeespiegel. Laten we het dicht bij huis houden. Hoe ga je ermee om? Onze eerste reflex is: de sproeier aan. Dat heeft nogal wat nadelen, zowel voor je planten als voor je waterrekening en de grondwaterstand. Want als het waterschap sproeibeperkingen oplegt aan agrariërs, dan mogen we dat ons als consument met een grondwaterpomp ook aantrekken, toch? De grondwaterstand is ook onze verantwoordelijkheid.

Maar wat dan wel?

In D'n Hof van de Toekomst speelt deze discussie natuurlijk ook. Daar wordt ook gesproeid. Volgens sommige mensen niet vaak genoeg, volgens anderen teveel en te vaak. Welke aanknopingspunten biedt de permacultuur ons? Die zegt niets over klimaatverandering, maar adviseert wel hoe we het best met onze omgeving kunnen omgaan. Daarin zitten veel aanknopingspunten. De tien ontwerpprincipes van de permacultuur kunnen worden bekeken vanuit deze

vraag. Het eerste ontwerpprincipe is meteen raak: Observeer en reageer.

Dat betekent: leg niet in je tuin de natuur je wil op, maar kijk wat er gebeurt en sluit daarbij aan. Leer van de oplossingen die zich voor je neus afspelen ook al passen die misschien niet meteen in het plan dat je had gemaakt. Hoe beter je begrijpt wat de natuur zelf doet, hoe beter je daar mee kunt meebewegen. Wat doet veel en vaak sproeien met je tuingrond? De voedingsstoffen spoelen uit; de grond slaat dicht. Planten die eigenlijk dieper wortelen, worden 'lui' en dus afhankelijker en kwetsbaarder. Voorbeelden: wanneer je het idee hebt dat jonge aanplant in je tuin water nodig heeft, weet dan dat een plant de makkelijkste weg zal zoeken om aan water te komen. Dus hoe meer jij sproeit en giet, hoe meer oppervlakkige

wortels de plant zal aanmaken. Dit principe geldt voor elke plant in je tuin. Je kunt dus beter een geultje maken tussen rijen planten en in het geultje gieten in plaats van direct rondom of op de planten. Een boom in de natuur doet twee dingen: hij gaat zo snel mogelijk zo diep mogelijk met zijn wortels, en hij maakt verbindingen met schimmelnetswerken in de bodem. Dat wil niet zeggen dat je je jonge

aanplant niet een handje kunt helpen om door een droge periode te komen, maar doe het op een manier die de boom of plant echt helpt sterker te worden. In de tuin van een van onze leden kun je zien hoe je dat zou kunnen doen: hij geeft zijn jonge fruitbomen water in de grond via pijpen, die elk jaar een beetje dieper steken, zodat de bomen met hun wortels naar beneden groeien.

Een andere methode om bomen door hun eerste paar droge zomers heen te helpen is door Nico Ettema al eens gepromoot en ook met succes toegepast met aangeplante lindebomen in de Maashorst. Door in het plantgat van een jonge boom rondom de kluit een bioplastic aan te brengen (in de vorm van een koffiefilter, boven breed, onder smal, en open onderin) vang je de opstijgende dauw op aan de buitenkant en leid die rechtstreeks naar de wortels. Dit betekent dat aan de boom geen of nauwelijks extra water hoeft te worden gegeven. Dit werkt ook uitstekend bij tomaten!

En dan nog even terug naar de bodem zelf. Door regelmatig sproeien en verdampen slaat de bodem dicht, dwz er ontstaat een korstvormig laagje aan het oppervlak. Dat kan zo hard worden, dat het zelfs de vochtopname gaat belemmeren. Iedereen kent de beelden van een uitgedroogde en gebarsten bodem van een drooggevalen waterloop. De regen zal zó wegspoelen en niet in de bodem doordringen. Dat gebeurt dus in het klein in je border of moestuinvak. Je voorkomt dit verschijnsel door de bodem bedekt te houden, met bodembedekkers, dichte beplanting, mulch, een snipperlaag van schors, haksel of gemaaid gras. De verdamping wordt afgeremd. Het bodemleven kan zijn werk doen en houdt de grond los, en het water kan gemakkelijker worden opgenomen. Bovendien biedt zo'n laag voedingsstoffen die langzaam beschikbaar komen. Ook schaduw is belangrijk, laat de grond niet "bakken". Bomen in de tuin worden vaak als concurrenten beschouwd, ze nemen al het water op en je planten krijgen niets. Dat is maar een deel van het verhaal. Er is ook aan heel andere kant. Bomen halen hun water van diep, waar de planten niet bij kunnen. In het schimmeln netwerk wordt dat water gedeeld en verspreid en andersom. Een boom staat daar niet alleen voor zichzelf te 'tanken', daar profiteren veel andere organismen van mee. Natuurlijk, een grote oude eik of een forse notenboom veroorzaakt een flinke droge plek onder zijn kruin (paraplu) en rondom door de concurrentie van de oppervlakkige wortels met de planten. Daar kun je dus met je plantkeuze maar beter rekening mee houden. Maar onderschat het belang van de schaduw niet en van het complexe netwerk in de bodem, waar wordt gedeeld, uitgewisseld en verspreid.

Annemieke van den Ing,
D'n Hof van de Toekomst